

Ehitusseadustiku, ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Käesoleva eelnõu eesmärk on tagada Euroopa Liidu määruse (EL) 2024/1309¹ (edaspidi *gigabititaristu määrus*) nõuetekohane ja mõjus täitmine. Gigabititaristu määruse eesmärk on lihtsustada ja stimuleerida sidevõrkude kasutuselevõttu, edendades olemasoleva füüsilise taristu ühist kasutamist ning võimaldades uue füüsilise taristu tõhusamat rajamist, et vähendada selliste võrkude kasutuselevõtu kulusid. Gigabititaristu määrus jõustus 11. mail 2024. aastal ning seda kohaldatakse alates 12. novembrist 2025.

Gigabititaristu määrus asendab alates 2025. aasta 12. novembrist Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/61/EL kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtukulude vähendamise meetmete kohta (edaspidi *lairibadirektiiv*)². Nimetatud direktiiv on Eesti õigusesse üle võetud ehitusseadustiku, ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse ning riigilõivuseadusega³. Lairibadirektiivi nõuded asenduvad otsekohalduva määruse nõuetega, mistõttu tuleb ehitusseadustikust (EhS) välja jätta sätted, mis dubleerivad gigabititaristu määruse sätteid. EhS-i dubleerivad sätted asendatakse viidetega gigabititaristu määrusele.

Lairibadirektiivis sätestatud meetmed aitasid vähendada kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtu kulusid. Otsekohalduva määruse vastuvõtmisega neid meetmeid tugevdatakse ja muudetakse sujuvamaks, et võrgu kasutuselevõttu kiirendada ning kulusid veelgi vähendada. Selleks, et võimaldada elektroonilise side ettevõtjatel (edaspidi *sideettevõtja*) väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõttu tulemuslikult planeerida, tuleks ühtse teabepunkti kaudu teha kiiresti kättesaadavaks miinimumteave olemasoleva füüsilise taristu ning kavandatavate ehitustööde kohta. Gigabititaristu määruse sätted käsitlevad kõiki lairibadirektiiviga kaetud valdkondi.

Eelnõukohase seadusega nimetatakse Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (edaspidi *TTJA*) gigabititaristu määruse kohaseks riiklikuks vaidluste lahendamise organiks, kelle poole võib pöörduda sellise vaidlusküsimusega nagu keeldumine juurdepääsu andmisest füüsilisele taristule või ehitustööde koordineerimise asjus kokkuleppele mitte jõudmine. Samuti määratakse TTJA riiklikuks järelevalveorganiks gigabititaristu määruses sätestatud nõuete täitmise üle. TTJA vastutab kõigi küsimuste eest, mis on seotud gigabititaristu määruse nõuete täitmise üle järelevalve tegemise ja määruse täitmise tagamisega.

Muudatused on minimaalsed, et tagada gigabititaristu määruse nõuetekohane ja mõjus täitmine ning õigusselgus, kuid samas on välditud otsekohalduva määruse ümberkirjutamist.

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1309, mis käsitleb meetmeid, millega vähendada elektroonilise side gigabitivõrkude kasutuselevõtu kulusid, ning millega muudetakse määrust (EL) 2015/2120 ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2014/61/EL (ELT L, 2024/1309, 08.05.2024, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401309&qid=1728550454368).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/61/EL kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtukulude vähendamise meetmete kohta (ELT L 155, 23.05.2014, lk 1–14).

³ RT I, 15.12.2016, 1.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Justiits- ja Digiministeeriumi sideturgude talituse nõunik Elena Reilent (elena.reilent@justdigi.ee) ning sideturgude talituse peaspetsialist Liisi Moks (liisi.moks@justdigi.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleteoimetanud Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Merike Koppel (merike.koppel@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud ühegi muu menetluses oleva eelnõuga ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga. Eelnõu väljatöötamisele ei eelnenud väljatöötamiskavatsust, sest eelnõu käsitleb ELi õiguse rakendamist. Eelnõuga kavandatakse tagada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2024/1309, mis käsitleb meetmeid, millega vähendada väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu kasutuselevõtu kulusid, nõuetekohane ja mõjus täitmine.

Eelnõuga muudetakse ehitusseadustiku⁴ (EhS) redaktsiooni RT I, 04.12.2024, 4, ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse⁵ (EhSRS) redaktsiooni RT I, 30.12.2024, 7 ning riigilõivuseaduse⁶ (RLS) redaktsiooni RT I, 31.12.2024, 19. Kuna tegemist on lairibadirektiivi asendava määrusega, mis võeti Eesti õigusesse üle EhS-iga ja mis käsitleb väga suure läbilaskevõimega sidevõrkude kasutuselevõttu ja väljaehitamist, sobivad selles käsitletavat valdkonnad EhS-i reguleerimisalasse.

Gigabititaristu määrus jõustus 11. mail 2024. aastal ning seda hakatakse kohaldama alates 12. novembrist 2025. Seoses sellega, et hoonesisest füüsilist taristut ja ühtsete teabepunktide digiteerimist käsitlevate õigusnormide kohaldamiseks on kehtestatud üleminekuaeg, peaksid mõned lairibadirektiivis sätestatud normid jääma kehtima kuni gigabititaristu määruse vastavate normide kohaldamiseni.

Näiteks kohustus varustada uued ja oluliselt renoveeritud hooned valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristu ja hoonesiseste valguskaablitega peaks hakkama kehtima 21 kuud pärast gigabititaristu määruse jõustumise kuupäeva, st alates 12. veebruarist 2026, ning võrguoperaatorid⁷ peaksid tegema teabe olemasoleva füüsilise taristu kohta ühtse teabepunkti kaudu elektrooniliselt kättesaadavaks 24 kuud pärast gigabititaristu määruse jõustumise kuupäeva, st 12. mail 2026.

Seaduse vastuvõtmiseks on vaja Riigikogu poolthälte enamust.

2. Seaduse eesmärk

Eelnõu koostati selleks, et viia Eesti õigusaktid kooskõlla gigabititaristu määrusega, jätta EhS-ist välja sätted, millega võeti üle lairibadirektiiv, ning tagada gigabititaristu määruse nõuetekohane ja mõjus täitmine. Gigabititaristu määruse eesmärk on lihtsustada sidevõrkude

---

⁴ RT I, 04.12.2024, 4.

⁵ RT I, 30.12.2024, 7.

⁶ RT I, 31.12.2024, 19.

⁷ Gigabititaristu määruse mõistes on võrguoperaatorid sideettevõtjad ning ettevõtjad, kes pakuvad füüsilist taristut, mille eesmärk on pakkuda tootmis-, transpordi või jaotusteenuseid seoses gaasiga, elektriga (sh tänavavalgustusega), küttega ja veega (sh heitvee ja reovee kõrvaldamise või puhastamise ning äravoolusüsteemidega), ning transporditeenuseid (sh raudteed, sõiduteed, sealhulgas linnateed, tunnelid, sadamad ja lennujaamad).

kasutuselevõttu, edendades olemasoleva füüsilise taristu ühist kasutamist ning võimaldades uue füüsilise taristu tõhusamat rajamist, et vähendada selliste võrkude kasutuselevõtu kulusid.

Arvestades digitehnoloogia kiiret arengut, tuleb teha märkimisväärsed investeeringuid väga suure läbilaskevõimega sidevõrkudesse, et pidada sammu vajadusega üha suurema läbilaskevõimega ühenduse järele. Euroopa Komisjoni (edaspidi *komisjon*) 2020. aasta teatises „Euroopa digituleviku kujundamine“⁸ märgiti, et ainuüksi digitaristu ja -võrkude puhul ulatub ELi investeerimispuudujääk 65 miljardi euroni aastas. Seetõttu nimetas komisjon ühe põhimeetmena lairibadirektiivi läbivaatamise.

Lairibadirektiivi aluseks olnud digitaalarengu tegevuskava eesmärgid on suuresti saavutatud, kuid samal ajal on need ka aegunud. Nende kodumajapidamiste osakaal, kellel on juurdepääs 30 Mbit/s kiirusega internetile, kasvas 2013. aasta 58,1%-st 2021. aastaks 90,1%-ni. Ka Eesti vastav näitaja on 90%⁹. Arvestades, et ettevõtete ja inimeste vajadus väga suure läbilaskevõimega püsi- ja traadita võrkude järele on kasvanud, ei ole ainult 30 Mbit/s kiirusega interneti kättesaadavus tulevikuks piisav. Samuti ei ole juurdepääs 30 Mbit/s kiirusega internetile kooskõlas direktiivis (EL) 2018/1972 (edaspidi *sidedirektiiv*)¹⁰ sätestatud uute eesmärkidega tagada ühenduvus ja väga suure läbilaskevõimega sidevõrkude laialdane kättesaadavus.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuses (EL) 2022/2481¹¹ seati ajakohastatud sideühenduvuse eesmärgid aastaks 2030, mis vastavad paremini tulevastele eeldatavatele ühenduvusvajadustele. Uute eesmärkide kohaselt peaksid kõik Euroopa majapidamised olema 2030. aastaks kaetud gigabitivõrguga ning kõik asustatud alad 5G-võrguga. Gigabititaristu määrase eesmärk on leida lahendus lairibadirektiivi puudustele ja aidata kaasa väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu kulutõhusale ja õigeaegsele kasutuselevõtule, mida on vaja ELi kasvava ühenduvusvajaduse rahuldamiseks.

2.1. Gigabititaristu määrase ülevaade

Lairibadirektiivis sätestatud meetmed aitasid vähendada kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtu kulusid. Neid meetmeid tuleks siiski tugevdada ja sujuvamaks muuta, et kulusid veelgi vähendada ja võrgu kasutuselevõttu kiirendada.

Nimetatud eesmärkide saavutamiseks võeti vastu direktiivi asendav gigabititaristu määrus, et kiirendada ja lihtsustada väga suure läbilaskevõimega püsi- ja traadita võrkude kasutuselevõttu kõikjal liidus ja vähendada nende kulusid nii korraliku planeerimise, tõhusama koordineerimise kui ka lihtsustatud ja sujuvamaks muudetud loamenetluste kehtestamise abil, mis vähendavad nii sideettevõtjate kui ka riikide ametiasutuste halduskoormust.

Gigabititaristu määrase eesmärgid:

- muuta olemasoleva avalik-õigusliku ja eraõigusliku füüsilise taristu kasutamine tõhusamaks ja tagada sujuv juurdepääs füüsilise taristu andmetele;
- parandada juurdepääsu ehitamise kavandamise andmetele ja aidata kaasa ehitamise ühisele teostamisele, et vähendada ehitustööde kulusid ja takistusi;

---

⁸ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: „Euroopa digituleviku kujundamine“ (COM(2020) 67 final).

⁹ [Estonia in the Digital Economy and Society Index | Shaping Europe's digital future](#)

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (ELT L 321, 17.12.2018, lk 36–214).

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta otsus (EL) 2022/2481, millega luuakse digikümnendi poliitikaprogramm 2030 (ELT L 323, 19.12.2022, lk 4–26).

- seada lubade ja trasside rajamise õiguste andmise menetluse tähtajad;
- varustada uued ja oluliselt rekonstrueeritavad hooned hoonesisese füüsilise taristuga ning näha ette hoonesisesele füüsilisele taristule ja valguskaablile esitatavate nõuete kehtestamine liikmesriikide poolt;
- ajakohastada ühtse teabepunkti digitaliseerimist.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb neljast paragrahvist.

Eelnõu §-ga 1 muudetakse ehitusseadustikku.

Eelnõu § 1 punktiga 1 tunnistatakse kehtetuks EhS-i § 6¹. Võrguvaldaja huvipiirkonda pole edaspidi enam vaja määrata, kuna ehitisregistris (edaspidi *EHR*) on kogu vajalik info olemasoleva füüsilise taristu kohta ja alates 12. maist 2026 ka planeeritavate ehitustööde kohta olemas. Selleks, et sideettevõtja saaks vaadata teda huvitavaid andmeid, peab ta EHR-i sisse logima ja sisestama teda huvitava aadressi või piirkonna. EHR näitab siis kohe kogu infot (sh võrguoperaatori kontaktandmeid), mis selles olemasoleva füüsilise taristu või füüsilise taristuga seoses kavandatavate ehitustööde kohta on. Kuna EHR-i kaudu näeb huvi pakkuva võrguoperaatori kontaktandmeid, siis võtab sideettevõtja EHRi-väliselt võrguoperaatoriga ühendust.

Eelnõu § 1 punktiga 2 täiendatakse EhS-i § 58 lõikega 1¹, mis määrab EHR-i ühtseks digitaalseks teabepunktiks gigabititaristu määruse artikli 12 tähenduses.

Gigabititaristu määruse artikkel 12 näeb ette ühtse teabepunkti loomise, mille ülesanne on olla abiks väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu ehitamiseks nõutud lähteandmete kogumisele ja menetluste kiirendamisele ning anda teavet võrguoperaatori füüsilise taristu ja kehtivate erandite kohta. Ühtne digitaalne teabepunkt peab hakkama tööle hiljemalt 2026. aasta 12. mail.

Ühtses teabepunktis ehk EHR-is peab gigabititaristu määruse kohaselt olema vähemalt järgmine info:

- artikli 3 lõike 10 kohaselt füüsilise taristu kategooriate loetelu, millele ei või artikli 3 lõikeid 1, 4 ja 5 kohaldada ning nende kindlaksmääramiseks kohaldatavad kriteeriumid;
- miinimumteave olemasoleva taristu kohta ja kavandatava ehitustöö kohta (artikli 4 lõige 1 ja artikli 6 lõige 1);
- füüsilise taristu läbipaistvuse suhtes kohaldatavate erandite loetelu, erandite kohaldamise põhjendused ja kriteeriumid artikli 4 lõike 7 alusel;
- selliste ehitustööde liigid, mida peetakse mahult piiratuks või seotuks riikliku elutähtsa taristuga ning mis on artikli 5 lõike 5 alusel vabastatud ehitustööde koordineerimise kohustusest;
- selliste ehitustööde liigid, mida peetakse mahult piiratuks või seotuks riikliku elutähtsa taristuga, mille korral oleks kavandatavate ehitustööde miinimumteabe kättesaadavaks tegemise kohustuse kohaldamata jätmine õigustatud, ning sellist liiki ehitustööde suhtes erandite kohaldamise põhjendused, kriteeriumid ja tingimused artikli 6 lõike 2 alusel;
- kogu teave lubade ja trasside rajamise õiguste haldusmenetluse korras andmise suhtes kohaldatavate tingimuste ja menetluste kohta, sealhulgas teave erandite kohta, mida kohaldatakse mõnede või kõigi liidu või riigisisese õiguse kohaselt nõutavate lubade või trasside rajamise õiguste suhtes, ning selle kohta, kuidas esitada elektrooniliselt taotlusi ja saada teavet taotluse staatuse kohta artikli 7 lõigete 2 ja 3 alusel;

- selliste ehitustööde liigid, mille suhtes ei kohaldata loamenetlust artikli 9 lõike 2 kohaselt;
- selliste hoonete liigid, mis tuleb vabastada valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristuga ja hoonesisese valguskaabliga ning juurdepääsupunktiga varustamise kohustusest või mille puhul tuleb neid kohustusi kohaldada nõuetekohaste tehniliste kohandustega artikli 10 lõike 8 alusel;
- vaidluste lahendamise organite (Eestis TTJA) avaldatud otsused, arvestades konfidentsiaalsuse ja ärisaladuse kaitse põhimõtteid artikli 13 lõike 4 alusel;
- iga pädeva asutuse ülesanded artikli 14 lõike 8 alusel.

Eelnõu § 1 punktiga 3 muudetakse EhS-i § 60 lõike 1 punkti 13. EhS-i § 60 lõige 1 esitab EHR-i kantavate andmete üldkategoriad. Punktis 13 sätestatakse, et gigabititaristu määruse kohased võrguoperaatori või -omaniku füüsilise taristu andmed on EHR-i üldandmed. Füüsilise taristu andmete all mõeldakse eelkõige gigabititaristu määruse artikli 4 lõikes 1 ja artikli 6 lõikes 1 sätestatud miinimumteavet. Juriidilise isiku kontaktandmed ei ole isikuandmed.

Gigabititaristu määruse artikli 4 lõike 1 kohaselt peab miinimumteave olemasoleva füüsilise taristu kohta olema kättesaadav proportsionaalsetel, mittediskrimineerivatel ja läbipaistvatel tingimustel hiljemalt kümne tööpäeva möödumisel teabele juurdepääsu saamise taotluse esitamise kuupäevast.

Määruse artikli 4 lõike 1 kohaselt hõlmab miinimumteave olemasoleva füüsilise taristu kohta vähemalt järgmist:

- geoviidetega asukoht ja trass;
- taristu liik ja praegune kasutusviis;
- kontaktpunkt.

Kehtiva EhS-i § 61⁶ lõike 3 kohaselt teeb võrguvaldaja miinimumteabe kättesaadavaks kahe nädala jooksul taotluse esitamisest arvates. Gigabititaristu määruse artikli 6 lõike 1 kohaselt tehakse taotletud teave proportsionaalsetel, mittediskrimineerivatel ja läbipaistvatel tingimustel kättesaadavaks kümne tööpäeva jooksul alates teabele juurdepääsu taotluse kättesaamise kuupäevast.

Määruse artikli 6 lõike 1 kohaselt tehakse miinimumteave füüsilise taristuga seoses kavandatavate ehitustööde kohta ühtse teabepunkti kaudu kättesaadavaks niipea, kui teave järgmise kuue kuu jooksul kavandatavate ehitustööde kohta on võrguoperaatorile kättesaadav ning igal juhul ja loa vajalikkuse korral hiljemalt kaks kuud enne loataotluse esmakordset esitamist pädevatele asutustele. Nimetatud miinimumteave hõlmab vähemalt järgmist:

- tööde geoviidetega asukoht ja liik;
- asjaomase füüsilise taristu elemendid;
- tööde eeldatav alguskuupäev ja kestus;
- prognoositav kuupäev lõpliku projekti esitamiseks loa andmisega tegelevatele pädevatele asutustele, kui see on asjakohane;
- kontaktpunkt.

EHR-is tehakse vastavad muudatused, et olemasoleva füüsilise taristu ja füüsilise taristuga seoses kavandatavate ehitustööde miinimumteave oleks sideettevõtjale kohe kättesaadav. Sideettevõtjat huvitava piirkonna füüsilise taristu miinimumteave ja kavandatavate ehitustööde

kohta miinimumteabe kättesaamiseks peab sideettevõtja EHR-i identifitseeritult sisse logima ja asjaomase aadressi sisestama.

Eelnõu § 1 punktiga 4 muudetakse EhS-i § 60 lõiget 4 ja jäetakse sealt välja lause lõpp, mis puudutab sideettevõtja ja võrguvaldaja vahelist füüsilise taristu teemalist infovahetust. Muudatus on seotud sellega, et edaspidi ei vaheta sideettevõtja ja võrguvaldaja infot enam EHR-i kaudu, kuna selline infovahetus on vananenud ega toimi. Ettevõtetevaheline teabevahetus koormas liigselt infosüsteemi ning seepärast toimub infovahetus edaspidi EHRI-väliselt.

Eelnõu § 1 punktiga 5 tunnistatakse kehtetuks EhS-i §-i 61² lõiked 1–3, 5 ja 6 ning §-d 61⁹–61¹². Need paragrahvid tunnistatakse kehtetuks kohe, kui hakkab kehtima otsekohalduv gigabititaristu määrus, s.o alates 12. novembrist 2025.

EhS-i § 61² lõigete 1–3, 5 ja 6 kehtetuks tunnistamine on vajalik, sest lairibadirektiivis kasutatud terminid asendatakse gigabititaristu määruuses kasutatud terminitega. Muudatused loovad õigusselguse sisu muutmata, sest lairibadirektiivis kasutatud terminid asendatakse gigabititaristu määruuses kasutatud terminitega.

Võrreldes lairibadirektiivis kasutatud terminitega on gigabititaristu määruuses muudetud järgmiste terminite määratlusi: „võrguoperaator“, „füüsiline taristu“, „luba“, „juurdepääsupunkt“ ning võetud kasutusele uued terminid „hoonesisene valguskaabel“, „valguskaablivalmidusega hoonesisene füüsiline taristu“ ja „trasside rajamise õigus“.

Termini „füüsiline taristu“ määratlus jäi põhimõtteliselt samaks. Füüsiliseks taristuks peetakse taristut, mille eesmärk on pakkuda füüsilist paiknemiskohta võrguelementidele, mis võimaldavad osutada elektroonilise side teenust (edaspidi *sideteenus*). Füüsiliseks taristuks on näiteks torud, mastid, kaablikanalid, kontrollkaevud, juurdepääsuluugid, kaablikapid, antennirajatised, tornid ja postid. Kaabel, sealhulgas valguskaabel, samuti võrguelemendid, mida kasutatakse olmevee tarnimiseks, ei ole eelnõu tähenduses füüsiline taristu.

Gigabititaristu määruuse kohaselt laiendati termini „füüsiline taristu“ määratlust, hõlmates füüsilise taristu, mis ei ole võrgu osa (näiteks hooned, sealhulgas nende katused ja teatav osa fassaadist, hoonetesse sissepääsud ja mis tahes muu vara, kaasa arvatud tänavainventar, näiteks valgustuspostid, tänavasildid, valgusfoorid, reklaamtahvlid ja teemaksu kogumispunkti tarindid ning samuti bussi- ja trammipeatused). Termini „füüsiline taristu“ määratlusega hõlmatud objektide näidisloetelu ei ole lõplik.

Kuna terminile „füüsiline taristu“ EhS-i tähenduses on viidatud Vabariigi Valitsuse määruuses nr 140 „Nõuded sideteenuse osutamisele ja sidevõrkude tehnilised nõuded“, on vaja muuta nimetatud määruuse § 3¹ lõike 2 punkti 1.

Termini „võrguoperaator“ määratlus on peaaegu identne lairibadirektiivis kasutatud määratlusega ning see on viidud kooskõlla sitedirektiiviga.

Termin "kiire elektroonilise side võrk" jääb kehtima kuni 12.05.2026, kuna see mõiste on kasutusel §-des 61³–61⁷, mis jäävad samuti kehtima kuni 12.05.2026.

Gigabititaristu määruuses määratletakse terminid „hoonesisene valguskaabel“ ja „trasside rajamise õigus“ ning termini „kiiret ühendust toetava hoonesisese füüsilise taristu“ asemel võetakse kasutusele termin „valguskaablivalmidusega hoonesisene füüsiline taristu“. Termini

„juurdepääsupunkt“ määratlus muutus seoses sellega, et kasutusele võeti termin „valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristu“.

EhS-i § 61⁹ tunnistatakse kehtetuks, sest see paragrahv kattub gigabititaristu määrase samasisulise otsekohalduva sättega. EhS-i § 61⁹ reguleerib juurdepääsuõiguse andmist hoonesisesele füüsilisele taristule. Gigabititaristu määrukses reguleerib seda artikkel 11. Nimetatud artikli kohaselt peaks hoonesisese füüsilise taristu omanik üldjuhul võimaldama sideettevõtjal pääseda juurde tema füüsilisele taristule. See aitaks suurendada konkurentsi üldkasutatavate elektroonilise sidevõrkude pakkumisel, kuna hoonete sees on sidevõrgu rajamine väga keeruline ja kulukas. Lisaks nähakse komisjonile ette võimalus anda välja suuniseid hoonesisesele taristule juurdepääsu käsitlevate sätete kohaldamise kohta.

EhS §-d 61¹⁰ ja 61¹¹ tunnistatakse kehtetuks, sest nendes on sätestatud vaidluste lahendamise kord ning TTJA õigus nõuda vaidluse lahendamise käigus vajalikku teavet ja dokumente. Edaspidi tuleb TTJA-l vaidlust lahendades lähtuda gigabititaristu määrukses sätestatud nõuetest.

EhS-i § 61¹² tunnistatakse kehtetuks, kuid sisuliselt viiakse see paragrahv muudetud kujul üle seadustiku 2. osa 9. peatükki, sätestades selle uue paragrahvina EhS-isse (§ 82², vt selgitust § 1 punkti 13 kohta).

Eelnõu § 1 punkti 6 alusel tunnistatakse kehtetuks EhS-i § 61⁸ hoonesisese füüsilise taristu kohta, milles sätestatud gigabititaristu määruks muudab ja millega seotud otsekohalduvad sätted jõustuvad alates 12. veebruarist 2026 (vt ka selgitust § 1 punkti 11 kohta).

Eelnõu § 1 punkti 7 kohaselt tunnistatakse kogu seadustiku 6¹. peatükk kehtetuks alates 12. maist 2026.

Gigabititaristu määrust hakatakse kohaldama alates 12. novembrist 2025. Erandina nimetatud kohaldamise alguskuupäevast kohaldatakse 24 kuud pärast määrukse jõustumise kuupäeva läbipaistvust ning olemasoleva füüsilise taristu ja kavandatavate ehitustööde teavet käsitlevaid sätteid. Seega, 12. mail 2026 lõpeb üleminekuaj ja gigabititaristu määruks hakkab kehtima täies ulatuses ning lairibadirektiivi ülevõetud sätete kehtimise vajadus langeb ära.

Ühtne teabepunkt peab hakkama tööle hiljemalt 2026. aasta 12. mail. Selleks ajaks peab ühtse teabepunkti kaudu olema kättesaadav miinimumteave olemasoleva füüsilise taristu ja kavandatavate ehitustööde kohta. Kliimaministeeriumi ehituse ja elukeskkonna osakond tegeleb EHR-i pidamise, arendamise, juurutamise ja haldamisega. Eelnõu koostajad on suhelnud EHR-i muutmise teemal Kliimaministeeriumiga ning arutanud läbi EHR-i vajalikud muudatused, mis vastavad gigabititaristu määrukse nõuetele.

Eelnõu § 1 punktiga 8 täiendatakse EhS-i 9. peatüki pealkirja sõnadega „ja väga suure läbilaskevõimega sidevõrk“. Gigabititaristu määrukses asendati läbivalt termin „kiire elektroonilise side võrk“ terminiga „väga suure läbilaskevõimega võrk“, mis sisuliselt tähendab seda, et määrukses räägitakse nüüd sidevõrkudest, mis võimaldavad andmeedastust senise kiiruse 30 Mbit/s asemel vähemalt kiirusega 100 Mbit/s ja mida saab suurendada kiiruseni kuni 1 Gbit/s. Ainult 30 Mbit/s kiiruse kättesaadavus ei ole tulevikuks enam piisav ega ole kooskõlas sidedirektiivis sätestatud uute eesmärkidega tagada ühendus väga suure läbilaskevõimega võrkudega ja nende laialdane kättesaadavus.

Kuna eelnõuga tunnistatakse kehtetuks peatükk 6¹, on mõistlik gigabititaristu määrukse rakendamiseks vajalikud sätted lisada EhS-i teise osasse, mis käsitleb eriehitisi ja erinõudeid.

EhS-i 2. osa 9. peatüki sätteid kohaldatakse paigaldisele ja sideehitisele ning sellesse sobivad ka väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu kasutuselevõtmisega seotud sätted.

Eelnõu § 1 punkti 9 kohaselt laiendatakse 9. peatüki § 79 kohaldamisala ka väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu kasutuselevõtmisele. Kehtiv § 79 tekst loetakse lõikeks 1 ja täiendatakse seda, sätestades, et selle peatüki sätteid kohaldatakse ka väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu kasutuselevõtmisele.

EhS-i § 79 täiendatakse lõikega 2, viidates gigabititaristu määrusele ja sätestades, et väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu kasutuselevõtmisele kohaldatakse gigabititaristu määrust.

Eelnõu § 1 punkti 10 kohaselt täiendatakse seadustikku §-ga 82¹. Paragrahvis 82¹ sätestatakse väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu kasutuselevõtmisele esitatavad nõuded.

EhS-i § 82¹ sätestatakse uus volitusnorm, mille kohaselt kehtestab valdkonna eest vastutav minister väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu kaablikanalisisatsioonile, hoonesisesele füüsilisele taristule ja valguskaablile esitatavad nõuded.

Määruses sätestatakse vähemalt järgmine:

- a) hoone juurdepääsupunkti ja valguskaabli liidese tehnilised nõuded;
- b) kaabli tehnilised nõuded;
- c) pistikupesade tehnilised nõuded;
- d) kaablitorude või mikrotorude tehnilised nõuded;
- e) tehnilised nõuded, mida on vaja, et hoida ära elektrikaablite häireid;
- f) minimaalne painderaadius;
- g) kaablite paigaldamise tehnilised nõuded;
- h) väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu kaablikanalisisatsiooni tehnilised nõuded.

Hoonesisesele füüsilisele taristule ja valguskaablile esitatavad nõuded kehtestatakse gigabititaristu määruse artikli 10 lõike 4 alusel. Gigabititaristu määruse kohaselt peaksid liikmesriigid vastu võtma tehnilised kirjeldused või standardid, mis võimaldaksid hõlpsalt teostada tavapärasest hooldustegevust üksikute valguskaablite puhul, mida iga operaator kasutab väga suure läbilaskevõimega võrguteenuste osutamiseks.

Lisaks sätestatakse tehnilised nõuded sidevõrgu kaablikanalisisatsioonile, et parandada konkurentsi sideturul. Määruses sätestatakse kaablikanalisisatsiooni välisläbimõõt, mis peab olema vähemalt 100 mm. Praktikast on esinenud juhtumeid, kus sideettevõtja rajab uusarendustesse sidevõrgu, kasutades selleks väljaspool hoonet 50 mm läbimõõduga kaablikanalit, mille tõttu ei mahu teise sideettevõtja kaablid kaablikanalisisatsiooni. Sellega takistatakse konkurentide tulekut uusarendustesse, mis suurendaks klientide valikuvõimalust saada mõistliku hinnaga koduinternetti.

Eelnõu § 1 punkti 11 kohaselt loetakse paragrahvi 82¹ tekst lõikeks 1 ja paragrahvi täiendatakse lõikega 2. Eelnõuga kavandatakse sätestada gigabititaristu määruses ette nähtud erandid, mida liikmesriik peab oma õiguses sätestama. Nimetatud erandid tuleb avaldada ka ühtses teabepunktis ehk EHR-is ning neist tuleb teavitada komisjoni (gigabititaristu määruse artikkel 4 lõige 7).

EhS-i § 82¹ lõikes 2 sätestatakse erisus uue hoone ja oluliselt rekonstrueeritud hoone varustamisele valguskaablivalmidusega hoonesiseses füüsilises taristus, hoonesiseses valguskaabliliga ja juurdepääsupunktiga. Gigabititaristu määruse artikli 11 kohaselt peaks hoonesiseses füüsilises taristus omanik üldjuhul võimaldama taristule juurdepääsu teisele

sideettevõtjale. See aitab suurendada konkurentsi, kuna hoonete sees on sidevõrgu rajamine väga keeruline ja kulukas.

Hoonesisest füüsilist taristut puudutav gigabititaristu määruse artikkel 10 on sarnane lairibadirektiivi vastava artikliga, muutunud on ainult n-ö tehnoloogia, enne räägiti kiiret ühendust toetavast hoonesisest füüsilisest taristust, nüüd valguskaablivalmidusega hoonesisest füüsilisest taristust. Kuna pidevalt töötatakse välja uusi tehnoloogiaid, on sidevõrk ajas muutuv, st et teatud aja möödudes soovitud sideteenuse tarbimiseks vajalik andmesidekiirus suureneb, lairibadirektiivi mõistes kiire sidevõrk oli sidevõrk kiirusega kuni 30 Mbit/s, valguskaabel võimaldab väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu kasutuselevõttu (st kiirusega vähemalt 100 Mbit/s).

Loetelu ehitistest, mis on vabastatud määruse artikli 10 lõigetes 1, 2 ja 3 sätestatud nõuetest, on sama mis kehtis ka lairibadirektiivi ülevõtmisel. EhS-i § 82¹ lõike 2 punktides 1–5 sätestatud loetelu pärineb varem vastu võetud hoonete energiatõhususe direktiivi 2010/31/EL¹² artikli 4 lõikest 2. Loetelus nimetatud ehitiste puhul on objektiivsed põhjused, miks gigabititaristu määruse artikli 10 lõigete 1, 2 ja 3 nõudeid nende kohaldama ei peaks.

Muinsuskaitsele ehitistele, religioossetele või kultuskohtadena kasutatavatele hoonetele ei ole mõistlik sätestada valguskaablivalmiduse kohustust ja valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristuga varustamise kohustust, sest see võib rikkuda nende olemust ja välisilmet. See ei ole kooskõlas muinsuskaitsele ehitise kaitsmise huvidega ja rikuks ehitist. Hoonesisese füüsilise taristuga varustamise nõuete järgimine võib kahjustada nende hoonete olemust ja välisilmet ehk ajale iseloomulike hoonete arhitektuuri, seda kujundavaid võtteid ja materjale.

Samuti on ebaproportsionaalne kohaldada hoonesisese füüsilise taristu ja valguskaabliga varustamise nõudeid hoonetele, mida kasutatakse vaid teatud perioodil (suvilad) või piiratud ajavahemikul (kaks aastat) ning ajutistele hoonetele ja hoonetele, mille suletud netopind on kuni viiskümmend ruutmeetrit.

EhS-i § 82¹ lõike 2 punktis 6 sätestatakse erand hoonetele (nii elamule kui ka mitteelamule), mille ehitusalune pind on kuni 60 m², sõltumata hoone kõrgusest (st siin on mõeldud hooneid, mis on kuni 5 m ja üle 5 m kõrged) vastavalt EhS-i lisale 1. Nende hoonete (näiteks kuuride) ehitamisel või ümberehitamisel ei ole vaja rajada hoonesisest füüsilist taristut ja vedada valguskaablit. EhS-i § 82¹ lõike 2 punktis 7 sätestatakse erand ühe korteriga elamule (üksikelamu, ridaelamuboks või kaksikelamu osa, suvila, aiamaia)¹³ ehk ühepereelamule. Eelnõu koostajate hinnangul on erandi kehtestamine ühe korteriga elamule mõistlik, kuna sel juhul jäetakse omaniku otsustada, kas ta varustab oma hoone hoonesisese füüsilise taristu ja valguskaabliga või mitte. Sellise otsuse langetamine mõjutab vaid omanikku ennast. Ühe korteriga elamu puhul võib väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu ehitamine osutada objektiivsetel põhjustel liiga keeruliseks, et väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu toetava hoonesisese füüsilise taristu kasutuselevõttuga seotud lisakulud oleksid põhjendatud. EhS-i § 82¹ lõike 2 punkti 8 kohaselt ei kohaldata hoonesisese füüsilise taristu ja valguskaabliga varustamise nõuet riigikaitsele ja julgeolekuasutuste ehitistele, kuna nende ehitiste ehitamisele kohaldatakse erinõudeid (EhS-i 13. peatükk) ja nende suhtes ei saa kohaldada valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristu, hoonesisese valguskaabliga ja juurdepääsupunktiga varustamise kohustust. Gigabititaristu määruse artikli 10 lõike 8 kohaselt avaldatakse teave selliste hoonekategoriate kohta ühtse teabepunkti kaudu.

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010L0031&qid=1730363573212>

¹³ EhS-i § 50 lõike 7 punkti 1 alusel antud ministri määruuses sätestatud tähenduses.

Eelnõu § 1 punkti 12 kohaselt täiendatakse paragrahvi 82¹ lõigetega 3 ja 4.

EhS-i § 82¹ lõikes 3 sätestatakse erand juurdepääsu andmisest avaliku sektori asutuse füüsilisele taristule ja selle andmetele.

Näitlikule loetelule füüsilise taristu kategooriatest, mille suhtes ei pea kohaldama juurdepääsu andmise nõuet, viidatakse gigabititaristu määruse artikli 3 lõikes 10, mille kohaselt määrab liikmesriik kindlaks sellise füüsilise taristu või füüsilise taristu kategooriad, mis lähevad selle piirangu alla.

EhS-i § 82¹ lõikes 3 sätestatavas loetelus on nimetatud need füüsilise taristu ja hoonete liigid, millele gigabititaristu määruuses sätestatud juurdepääsu andmise kohustuse nõudeid ei kohaldata.

Näiteks muinsuskaitse ehitise puhul tähendaks väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu kasutuselevõtmine ehitise ümberehitamist, lähtudes kaasaegsetest nõuetest. See ei oleks aga tõenäoliselt kooskõlas muinsuskaitse ehitise kaitsmise huvidega ja rikuks ehitist. Sidevõrgu taristu ehitamise nõuete järgimine võib kahjustada nende hoonete olemust ja välisilmet ehk ajale iseloomulike hoonete arhitektuuri, seda kujundavaid võtteid ja materjale. Samuti oleks ebaproportsionaalne kohaldada gigabititaristu määruuses sätestatud juurdepääsunõudeid kultusekohtadele või religioosseteks tegevusteks kasutatavate hoonetele.

Samuti ei kohaldata riigi julgeoleku tagamise huvides ning ohutuse ja turvalisuse kaalutlustel gigabititaristu määruuses sätestatud juurdepääsunõudeid sellisele füüsilisele taristule nagu riigikaitse ja julgeolekuasutuse ehitise ning riigipiiri taristu.

EhS-i § 82¹ lõigetes 2–4 on nimetatud riigikaitse ja julgeolekuasutuse ehitised ning riigipiiri taristu. EhS-i §-s 115 on sätestatud, mis need terminid tähendavad EhS-i tähenduses. EhS-i mitmes paragrahvis on sätestatud EhS-i riigikaitse ja julgeolekuasutuse ehitistele kohaldamise erisused. Kui EhS-iga reguleeritava ehitamise kohta käiv teave on üldiselt avalik, siis riigikaitse ehitiste puhul ei saa kogu ehitist ja ehitamist käsitlev teave olla avalik. Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadus sätestab salastatuse tasemed ja korra ka ehitiste puhul, millest tuleks ehitamisega seotud andmeid esitades ja lube taotledes lähtuda. Näiteks salastatakse Kaitseväge ja Kaitseliidu relva- ja lahingumoonaladusi käsitlev teave piiratud tasemel 20 aastaks.

Riigikaitse ja julgeolekuasutuse ehitise ja riigipiiri taristuga seotud andmetele ja nendega seotud füüsilisele taristule ei ole võimalik taotleda juurdepääsu. See puudutab riigi julgeolekut, piirangu eesmärk on tagada võrgu turvalisus ja terviklikkus ning kaitsta riigisaladusi.

EhS-i § 82¹ lõikes 4 sätestatakse erisus ehitamise kavandamise andmetele juurdepääsu andmisel ja ehitamise ühisele teostamisele. See erisus on vajalik, kuna ei ole mõistlik koormata ehitamise kavandamise andmete ühtse teabepunkti kaudu elektrooniliselt kättesaadavaks tegemise kohustusega ehitist, mille ehitamiseks ei ole vaja esitada ehitusteatist ega saada ehitusluba, nagu näiteks väike puukuur või välikäimla, mille ehitusalune pindala on kuni 20 m² ja kõrgus kuni 5 m. Riigikaitse või julgeolekuasutuse ehitise füüsilise taristu puhul ei saa see teave olla avalik.

Samuti ei saa nõuda ehitamise ühist teostamist riigikaitse ja julgeolekuasutuse ehitise ning riigipiiri taristuga seotud ehitise puhul ohutuse ja turvalisuse tagamise põhjustel.

Eelnõu § 1 punktiga 13 täiendatakse EhS-i §-ga 82², milles sätestatakse õigus juurde pääseda riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse omandis olevale ehitisele. Sisuliselt on see paragrahv sama mis kehtiva EhS-i § 61¹². Eelnõu § 1 punktiga 5 kavandatakse tunnistada EhS-i § 61¹² kehtetuks, et viia see EhS-i eriossa.

See erineb varem kehtinud versioonist selle poolest, et varasem paragrahv hõlmas üksnes väikse levialaga raadiosagedusi kasutavaid juurdepääsupunkte (nn *small cell*'e), kuid eelnõu sõnastuses hõlmab see kõiki üldkasutatava elektroonilise side võrgu juurdepääsupunkte, mis on vajalikud väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõtuks. Nii *small cell* kui ka üldkasutatava sidevõrgu juurdepääsupunkt on sisuliselt antenn/tugijaam, aga *small cell* on väiksema levialaga. Muudatus on tehnoloogiliselt neutraalne, st mitte konkreetsete võrguelementide või tehnoloogiatega piiratud.

Üksnes *small cell*'idega pole võimalik gigabitivõrke rajada. Avalikku huvi teenivate ja elutähtsa teenuse osutamiseks kasutatavate võrkude rajamise soodustamiseks ja väiksemate opereerimiskuludeni jõudmiseks sätestatakse õigus juurde pääseda riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse omandis olevale ehitisele juurdepääsupunkti (nt tugijaama) paigaldamiseks.

Muudatus on kooskõlas gigabititaristu määruse eesmärgiga (artikkel 1) lihtsustada ja stimuleerida väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõttu, edendades olemasoleva füüsilise taristu ühist kasutamist ja võimaldades uue füüsilise taristu tõhusamat kasutuselevõtmist, et selliseid võrke saaks kasutusele võtta kiiremini ja väiksemate kuludega.

Liikmesriigid võivad kooskõlas liidu õigusega kehtestada meetmeid (gigabititaristu määruse artikli 1 lõige 3), mis on gigabititaristu määruse nõuetest üksikasjalikumad, kui meetmete eesmärk on edendada olemasoleva füüsilise taristu ühist kasutamist või võimaldada uue füüsilise taristu tõhusamat kasutuselevõttu. Seega on eelnõu koostajate arvates see muudatus hädavajalik, et saavutada gigabititaristu eesmärgid. Nimetatud muudatus ei ole vastuolus ka sisedirektiiviga, millega kaasnes kohustus taluda *small cell*'e riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse omandis olevatel ehitistel.

Eelnõu § 1 punktide 14 ja 15 kohaselt sätestatakse, et TTJA on riiklik vaidluste lahendamise asutus gigabititaristu määruse tähenduses. Ka lairibadirektiivi kohaselt oli TTJA vaidluste lahendaja rollis ja igal asjaosalisel on õigus pöörduda vaidluse korral riikliku vaidluste lahendamise organi poole, kes peab vaidluse lahendama määruuses sätestatud aja jooksul. Seega sisuliselt ei muutu midagi. Vaidluste lahendamise kord ja tähtajad on sätestatud gigabititaristu määruuses. Vaidluste kohtueelse lahendamise organi olemasolu vajaduse põhjus on asjaomaste vaidluste spetsiifiline iseloom ja kiirus. Taoliste spetsiifiliste vaidluste lahendamine nõuab kahtlemata kogemustega ja erialaselt kvalifitseeritud inimeste teadmisi. TTJA-l on kõik vajalikud teadmised selles valdkonnas, st ehitamise ja side valdkonnas.

Gigabititaristu määruse artikli 13 lõike 2 alusel peab riiklik vaidluste lahendamise organ, st TTJA tegema siduva otsuse vaidluse lahendamise kohta:

a) kui keeldutakse juurdepääsu andmisest olemasolevale taristule või kui konkreetsetes tingimustes, sealhulgas hinnas ei ole jõutud kokkuleppele ühe kuu jooksul alates

juurdepääsutaotluse kättesaamise kuupäevast – **nelja kuu jooksul** alates vaidluse lahendamise taotluse kättesaamise kuupäevast;

b) seoses olemasoleva taristu ja kavandatavate ehitustööde miinimumteabe kättesaadavaks tegemisega, kui ehitustööde koordineerimise asjus ei ole jõutud kokkuleppele ühe kuu jooksul alates ehitustööde koordineerimise ametliku taotluse kättesaamise kuupäevast või kui hoonesisesele füüsilisele taristule juurdepääsu asjus ei ole jõutud kokkuleppele ühe kuu jooksul alates ametliku juurdepääsutaotluse kättesaamise kuupäevast – **ühe kuu jooksul** alates vaidluse lahendamise taotluse kättesaamise kuupäevast.

Nimetatud tähtaegu võib pikendada ainult nõuetekohaselt põhjendatud erandlike asjaolude korral. Punktis b nimetatud tähtaeg on nüüd ühe kuu võrra lühem, lairibadirektiivi kohaselt võis neid vaidlusi lahendada kahe kuu jooksul.

Gigabititaristu määruse artikli 13 lõike 4 alusel avaldavad vaidluste lahendamise organid oma otsused, järgides samal ajal konfidentsiaalsuse ja ärisaladuste kaitse põhimõtteid. Ühtne teabepunkt tagab juurdepääsu vaidluste lahendamise organite avaldatud otsustele.

Eelnõu § 1 punktiga 16 muudetakse EhS-i § 130 lõike 3 punkti 5¹, sätestades, et riiklikku järelevalvet gigabititaristu määrmises sätestatud nõuete täitmise üle teeb TTJA. TTJA juba teeb kehtiva õiguse kohaselt riiklikku järelevalvet ehitamisega seotud nõuete täitmise üle. Eelnõuga ei kavandata sätestada eraldi väärtekoosseise, sest vajaduse korral on TTJA-l võimalus kasutada haldussunnivahendit, mis seisneb ettekirjutuses, sunnirahas või asendustäitmisel¹⁴.

Eelnõu § 1 punktiga 17 jäetakse EhS-i normitehnilisest viitest välja viide direktiivile 2014/61/EL (kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtukulude vähendamise meetmete kohta), sest gigabititaristu määruse artikli 18 lõige 1 tunnistab selle kehtetuks alates 12. novembrist 2025.

Eelnõu § 2. Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse muutmine

Eelnõu § 2 kohaselt täiendatakse EhSRS-i §-ga 30⁸. Paragrahvi 30⁸ sätestatakse, et alates 12. novembrist 2025 kuni 12. maini 2026 kohaldatakse väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu kohta käiva teabe vahetamisele EhS-i kuni 11. novembrini 2025 kehtinud §-e 61³–61⁷.

Seoses pikema üleminekuperioodiga ühtse teabepunkti sätete kohaldamisele käib sideettevõtja ja võrguvaldaja teabevahetus seni kehtinud korra järgi.

Eelnõu § 3. Riigilõivuseaduse muutmine

Eelnõukohase RLS-i § 215³ muudatusega viiakse paragrahvi pealkiri vastavusse gigabititaristu määruse pealkirjaga „Väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu kasutusele võtmine“ (vt selgitust eelnõu § 1 punkti 8 kohta). Lisaks asendatakse paragrahvi tekstis lairibadirektiivi ülevõtmisest alates kasutatud termin „võrguvaldaja“ gigabititaristu määrmises kasutatava terminiga „võrguoperaator“.

Eelnõu § 4. Seaduse jõustumine

---

¹⁴ <https://www.riigiteataja.ee/akt/120022024002>

Eelnõu §-s 4 nähakse ette seaduse jõustumise tähtpäevad. Paragrahv koosneb kolmest lõikest, milles esimeses lõikes on sätestatud üldine jõustumise tähtpäev 12. november 2025, mis on kooskõlas gigabititaristu määruse artikli 19 lõikega 2.

Lõikes 2 sätestatakse hoonesisest füüsilist taristut puudutavate punktide 6 ja 11 jõustumine, 12. veebruar 2026.

Hilisem jõustumine on seotud sellega, et alates 12. veebruarist 2026 jõustub kohustus varustada kõik uued hooned või hooned, kus tehakse põhjalikku rekonstrueerimistööd, hoonesisese füüsilise taristuga, ning varustada uue kahe või enama korteriga elamu ehitamise ja kahe või enama korteriga elamu põhjaliku rekonstrueerimistöö puhul kahe või enama korteriga elamu juurdepääsupunktiga. Seega kohaldatakse ka erandeid sellest kohustusest määruse üldisest kohaldamise alguskuupäevast, s.o 2025. aasta 12. novembrist hiljem.

Kolmandas lõikes sätestatud § 1 punktid 1–4, 7 ja 12 jõustuvad 12. mai 2026, kuna need punktid on seotud ühtse teabepunkti tööle hakkamisega alates 12. maist 2026 ning see on samuti kooskõlas gigabititaristu määruse artikli 19 lõikega 3.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus kasutatakse gigabititaristu määruse ja sitedirektiivi terminoloogiat. Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamise vajadus tuleneb gigabititaristu määrusest. Määrus on otsekohalduv, kuid selle rakendamiseks on vaja viia riigisisene õigus sellega kooskõlla, sh kõrvaldada EhS-ist gigabititaristu määrust dubleerivad sätted, luua ühtne riiklik digitaalne teabepunkt ja sätestada riikliku vaidluste lahendamise organi pädevus. Gigabititaristu määrust hakatakse kohaldama 12. novembril 2025.

6. Eelnõu mõjud

Gigabititaristu määruse mõju on hinnatud Eesti seisukohtade Vabariigi Valitsusele esitamise kooskõlastamise etapis. Need seisukohad kiideti heaks 18. mail 2023.¹⁵ Euroopa Komisjoni koostatud gigabititaristu määruse mõjuanalüüs on kättesaadav Euroopa Komisjoni veebilehel.¹⁶

Plaanitavad muudatused avaldavad mõju sideettevõtjatele, võrguoperaatoritele ja sideteenuste kasutajatele. TTJA andmetel on võrguoperaatoreid Eestis üle 500, võrku omavaid sideettevõtjaid umbes 50. Gigabititaristu määrus avaldab peamiselt majanduslikku mõju. Sotsiaalsed ja keskkonnamõjud on kaudsed, kuna need sõltuvad algatuse tulemusena võrku tehtavatest investeeringutest ning muudest kaudsetest majanduslikest mõjudest.

6.1. Kavandatavad muudatused

Nagu ka lairibadirektiiviga seotud muudatusi, saab ka gigabititaristu määrusega tehtavad muudatused jagada kaheks:

---

¹⁵ <https://eelnaud.valitsus.ee/main/mount/docList/4f29d03f-cd9f-4ef0-81f0-1b70270b4769?activity=3#k5CEebGw>

¹⁶ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/gigabit-infrastructure-act-proposal-and-impact-assessment>

- 1) sideettevõtjale antakse õigus saada juurdepääs võrguoperaatori füüsilisele taristule ja hoonesisesele füüsilisele taristule. Eesmärk on vähendada väga suure läbilaskevõimega sidevõrkude ehitamise kulusid;
- 2) uued hooned ja hooned, kus tehakse põhjalikku rekonstrueerimistöid, tuleb varustada lõppkasutaja asukohas oleva väga suure läbilaskevõimega sidevõrku toetava valguskaablivalmidusega hoonesisesel füüsilisel taristu ja hoonesisesel valguskaabliga. Uued kahe või enama korteriga elamud ja kahe või enama korteriga elamud, kus tehakse põhjalikku rekonstrueerimistöid, varustatakse lisaks hoonesisesele füüsilisele taristule ka juurdepääsupunktiga.

6.2. Sihtgrupp

Kõigi muudatuste puhul on otsene sihtgrupp võrguoperaatorid (sh sideettevõtjad) ning TTJA, kaudselt on mõjutatud veel viis sihtgruppi:

- 1) interneti kasutav üldsus laiemalt (tarbijad);
- 2) hoonesisesel füüsilisel taristu omanikud;
- 3) ehitusettevõtjad;
- 4) kohalikud omavalitsused;
- 5) ehtisregister.

6.3. Kaasnev mõju

Kavandatavate muudatustega kaasnevad majanduslik ja sotsiaalne mõju ning mõju riigiasutuste töökorraldusele (TTJAlle ja Kliimaministeeriumile).

1. muudatus: sideettevõtja õigus saada juurdepääs võrguoperaatori füüsilisele taristule, ehitamise kavandamise andmetele ja hoonesisesele füüsilisele taristule ning selle mõju väga suure läbilaskevõimega sidevõrkude ehitamisele

Nii nagu lairibadirektiivil, on ka gigabititaristu eesmärk lihtsustada ja stimuleerida väga suure läbilaskevõimega sidevõrkude kasutuselevõttu, edendades olemasoleva füüsilise taristu ühist kasutamist ja võimaldades uue füüsilise taristu tõhusamat kasutuselevõtmist, et vähendada selliste võrkude kasutuselevõtu kulusid.

Majanduslik mõju – koos liikmesriikide ühtsete teabepunktide digitaliseerimisega kiirendavad ühtsed menetlusreeglid ja kulusid vähendavad meetmed suure võimsusega võrkude kasutuselevõttu ja ajakohastavad ELi liikmesriikide teabepunktide arengut. Gigabititaristu määruse eeldatav mõju on märkimisväärne: prognooside kohaselt kahekordistab see kasutuselevõtu kiirust, säästab ligikaudu 14,5 miljardit eurot kasutuselevõtukulusid ja vähendab kasvuhoonegaaside heitkoguseid 2030. aastaks 0,7 miljoni tonni võrra.

Väga suure läbilaskevõimega sidevõrkude ehitamine muude ehitustöödega ühel ajal võib veidi pikendada ehitamise planeerimisprotsessi. Kuid kokkuvõttes on see kasulik, sest sidetaristu hilisem ehitamine toob lisaks majanduslikule kahjule kaasa ka keskkonnaahju. Kuna kaevamistöid tehakse kahel korral, siis toovad suured ehitusmasinad kaasa õhusaasteainete, nagu CO₂, lämmastikoksiidi, vääveldioksiidi ja tahmaosakeste eraldumise.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium tellis Civitta Eesti AS-ilt riigiteedesse sidetaristu planeerimise ja ehitamise ning uutes elu- ja äripiirkondades sidelahenduse tagamise uuringu¹⁷, mis valmis 2023. aastal.

Uuringu käigus tehtud tulu-kulu analüüsis võrreldi nii äri- ja elumupiirkondade kui ka riigiteede puhul stsenaariumit, kus sidetaristu rajatakse ja planeeritakse koos teega või äri-või elumupiirkonnaga, ja stsenaariumit, kus sidetaristu rajatakse hiljem. Analüüsi tulemusel selgus, et sidetaristu rajamine planeerimis- ja ehitusfaasis on tunduvalt tasuvam ning võimaldab säästa riigiteede puhul 44% ning äri- ja elumupiirkondade puhul vähemalt 36% kuludest.

Samas sõltub saadava kasu suurus väga paljudest varieeruvatest näitajatest, nagu eelnev olukord, projekti asukoht ja mastaapsus, asjaosaliste arv ja muud tegurid. Selle tõttu võib kaablikanaliseerimise projekti kogumaksumus varieeruda koguni 20 eurost kuni 100 euroni meetri kohta. Lisaks pakub sidelahenduse olemasolu lisandväärtust nii sidelahenduste otsestele kasutajatele kui ka kohaliku ja riigitasandi üksustele tervikuna, võimaldades uusimate tehnoloogiliste lahenduste kasutamist, nii portaali „Tark Tee“ lahenduste, isesõitvate autode kui ka kaugtöökohas vajaliku interneti ja tehnoloogia kasutuselevõttu.

Majandusliku mõju saab jagada kaheks: mõju võrguoperaatorile ja mõju sideettevõtjale. Eelnõuga kehtestatakse võrguoperaatorile oma füüsilisele taristule juurdepääsu andmise kohustus ja luuakse sideettevõtjale õiguslik alus küsida juurdepääsu võrguoperaatori füüsilisele taristule.

Mõju võrguoperaatorile – juba alates lairibadirektiivi ülevõtmisest on võrguoperaatorid kohustatud andma sideettevõtjatele juurdepääsu oma füüsilisele taristule. Seega ei ole ette näha võrguoperaatorite koormuse kasvu.

Mõju sideettevõtjale – sama olukord on ka sideettevõtjate puhul. Lairibadirektiivis sätestatud meetmed aitasid vähendada kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtu kulusid. Neid meetmeid tugevdatakse gigabititaristu määrusega ja muudetakse sujuvamaks, et kulusid veelgi vähendada ja võrgu kasutuselevõttu kiirendada.

Eeldatavad mõõdetavad kasud EL sideoperaatoritele aastaks 2030¹⁸

Kirjeldus	Summa	Kommentaariid
Kulude kokkuhoid tänu paremale juurdepääsule olemasolevale füüsilisele taristule ja koostöövõimalustele	12 miljardit eurot	Vähenenud CAPEX (<i>capital expenditure</i> ehk kapitalikulu) võimaldab lisada 6,5% FTTH-ga (<i>fibre to the home</i> – valguskaabel kuni elamuni/korterini) katvust
Halduskulude kokkuhoid tänu juurdepääsulepingute läbirääkimiste lihtsustamisele / vaidluste vähenemisele	24 miljonit eurot aastas	Kulude kokkuhoid võrreldes senise olukorraga, kus juurdepääsulepingute läbirääkimiste ressursid eeldatavasti suureneksid 5G-võrgu väikese levialaga raadiosagedusi kasutavate

¹⁷ [Analüüsid ja uuringud | Justiits- ja Digiministeerium](#)

¹⁸ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/gigabit-infrastructure-act-proposal-and-impact-assessment>, I osa, lk 98.

		juurdepääsupunktide (<i>small cell</i>) juurutamise tõttu
Halduskulude kokkuhoid tänu lubade taotlemise protsesside lihtsustamisele	15 miljonit eurot aastas	
Lairibadirektiivi alusel füüsilise taristu juurdepääsu kohustusest vabastus märkimisväärse turujõuga ettevõtjale / riigiabi raames reguleeritud varade puhul	Mõõtmatu	Seotud suurenenud kindlusega, vähenenud halduskoormus
Vähendatud kohustused avalikult rahastatud VHCN-i (<i>very high capacity network</i>) kasutuselevõtu puhul tsiviilehitustööde koordineerimiseks (kui taotleja ei ole varem deklareerinud kavatsust see kasutusele võtta)	Mõõtmatu	Võib toetada VHCN-i kasutuselevõttu riigiabi saanud ettevõtja puhul

Sideettevõtjale antakse õigus saada juurdepääs olemasolevale hoonesisesele füüsilisele taristule, et võtta kasutusele väga suure läbilaskevõimega võrkude elemente, kui dubleerimine on tehniliselt võimatu või majanduslikult ebatõhus. Sideettevõtjal on õigus hoonesiseses füüsilise taristu omaniku nõusolekul ja tingimustel ühendada oma sidevõrk omal kulul hoonesiseses füüsilise taristuga, tagades, et mõju eraomandile on võimalikult väike.

Mõju hoonesiseses füüsilise taristu omanikule – hoonesiseses füüsilise taristu omanik rahuldab sideettevõtja juurdepääsutaotlused. Gigabititaristu määrus annab otsustusõiguse hoonesiseses füüsilise taristu omanikule, st ei piira hoonesiseses füüsilise taristu omandiõigust. Samas jätab see võimaluse keelduda sideettevõtjale juurdepääsu andmisest, kui hoones on juba juurdepääs sidevõrgule olemas. Hoonesiseses füüsilise taristu omaniku kasu väljendub majaelanike rahulolus, kuna neil on võimalus valida mitme sideettevõtja teenuse vahel. Kaudselt võib see avaldada mõju hoone väärtusele.

Sotsiaalne mõju – mõju väga suure läbilaskevõimega sidevõrkude kasutajatele. Sidevõrkude arendamine loob lõppkasutajale paremad võimalused ülikiirele andmesideühendusele juurdepääsuks. Eelkõige on see oluline maapiirkondades, kus lõppkasutajate kiirele andmesidele juurdepääsu võimalused on kohati üsna piiratud. Kuna sideettevõtjatel on võimalik saada juurdepääs võrguoperaatori füüsilisele taristule, siis nt maapiirkondades elektripostidele sidekaabli paigaldamine aitaks kaasa kiire andmesideühenduse jõudmisele maapiirkonna lõppkasutajani. Seega gigabititaristu määruse rakendamine aitab kaasa nn viimase miili (*last mile*) väljaehitamisele lõppkasutajani.

Kaudselt võib sidevõrgu laienemine maapiirkondadesse kaasa aidata töökohtade loomisele maapiirkondades. Eesti digiühiskonna arengukava 2030¹⁹ eesmärk on, et 2030. aastaks on Eestis asukohast sõltumata kättesaadav ülikiire, usaldusväärne ja taskukohane sideühendus, mis

¹⁹ <https://www.mkm.ee/digiriik-ja-uhenduvus/digihiskonna-arengukava-2030>

võimaldab luua ja kasutada uudseid teenuseid. Ülikiire andmeside arendamine panustab elukeskkonna kohandamisse hõreasustuse tingimustele. Väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu arendamine olemasoleva füüsilise taristu baasil aitab täita Eesti digiühiskonna 2030. aastaks seatud eesmärki tagada kõigile Eesti elanikele võimalus liituda vähemalt 100 Mbit/s kiirusega andmesideühendusega, mida saab suurendada kuni kiiruseni 1 Gbit/s.

Mõju riigiasutuste töökorraldusele – mõju TTJA töökorraldusele. Kuna võrreldes lairibadirektiivist tulenevate ülesannetega pole gigabititaristu määrase vastuvõtmisega TTJA-le uusi ülesandeid lisandunud, pole ette näha TTJA koormuse kasvu. Kliimaministeeriumile avaldub mõju ehitisregistri kaudu. Ehitisregistrit haldab Kliimaministeeriumi ehitisregistri talitus. Ehitisregistris tehakse vastavad muudatused, et olemasoleva füüsilise taristu ja füüsilise taristuga seoses kavandatavate ehitustööde miinimumteave oleks sideettevõtjale kohe kättesaadav. Eelnõuga sätestatud erandid avalikustatakse ehitisregistris.

2. muudatus: hoonesisese füüsilise taristu ja juurdepääsupunktiga varustamise mõju

Gigabititaristu määrase artikli 10 lõike 1 kohaselt peavad kõik uued hooned ja oluliselt rekonstrueeritavad hooned, sealhulgas ühisomandis olevad elemendid, mille kohta on esitatud ehitusloa taotlused pärast 12. veebruari 2026, olema varustatud valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristuga ja hoonesisese valguskaabliga, sealhulgas ühendustega kuni füüsilise punktini, mille kaudu lõppkasutaja ühendub avalikku võrku.

Hoonesisese füüsilise taristu rajamise nõude kehtestamine kahe või enama korteriga elamule aitab vältida hoonesisese füüsilise taristu rajamata jätmist arendaja poolt kulude kokkuhoiu eesmärgil. Gigabititaristu määrase artikli 10 lõike 2 kohaselt varustatakse kõik uued korterelamud või oluliselt rekonstrueeritavad korterelamud, mille kohta on esitatud ehitusloa taotlused pärast 12. veebruari 2026, juurdepääsupunktiga.

Majanduslik mõju – mõju ehitise omanikule ja sideettevõtjale.

Mõju ehitise omanikule – ehitusaegne hoone varustamine füüsilise taristuga tekitab ainult piiratud lisakulusid ehitise omanikule, samal ajal kui ülikiiret andmeedastust võimaldava hoonesisese füüsilise taristu tagantjärele paigaldamise kulud võivad moodustada olulise osa sidevõrgu kasutuselevõtmise kuludest. Samas lisab hoone varustamine füüsilise taristuga, mis võimaldab pakkuda sideettevõtjal ülikiiret andmesideühendust, hoonele väärtust.

Kaasnevat lisakulu on keeruline prognoosida, see oleneb mitmest asjaolust. Näiteks 50 korteriga elamu ehitamiskuludest moodustavad hoonesisese füüsilise taristu rajamise kulud väga väikese protsendi kogu maja ehituskuludest, samal ajal kui viie korteriga elamu ehituskuludest moodustab see juba suurema protsendi.

Ühe korteriga elamule (üksikelamu, ridaelamuboks või kaksikelamu osa, suvila, aiamaia) ehk ühepereelamule mõju ei ole, kuna need on vabastatud hoonesisese füüsilise taristu ja juurdepääsupunktiga varustamise nõudest, seega saab ehitise omanik nende puhul ise otsustada, kas loob selle valmiduse või mitte.

Tänapäeva ühiskonnas on hea sideühendus järjest suurema tähtsusega ja seega on sideühenduse olemasolul ehitistes suur lisandväärtus ning elutähtsa teenuse kättesaadavus on kasulik nii ehitise omanikule kui ka riigile tervikuna. Seega on uue hoone projekteerimisel või olemasoleva hoone olulisel rekonstrueerimisel hädavajalik varustada see hoonesisese füüsilise taristu ja juurdepääsupunktiga, kuna hoonesisese füüsilise sidetaristu hilisem rajamine on palju kallim.

Mõju sideettevõtjale – sellel muudatusel on sideettevõtjale positiivne mõju, kuna ehitusaegne hoone varustamine füüsilise taristuga tekitab ainult piiratud lisakulusid, samal ajal kui ülikiiret andmeedastust võimaldava hoonesisese füüsilise taristu tagantjärele paigaldamise kulud võivad moodustada olulise osa väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu kasutuselevõtmise kuludest. Uue kahe või enama korteriga elamu ja põhjalikult rekonstrueeritava kahe või enama korteriga elamu varustamine juurdepääsupunktiga annab sideettevõtjatele võimaluse ühendada lõppkasutaja sidevõrku, mis võimaldab andmeedastust kiirusega vähemalt 100 Mbit/s. Need muudatused aitavad kokku hoida väga suure läbilaskevõimega sidevõrkude rajamise kulusid.

Sotsiaalne mõju – mõju ülikiire andmesideühenduse kasutajatele. Sellel muudatusel on kahe või enama korteriga elamu elanike ja büroohoones olevate firmade jaoks positiivne mõju, kuna väga suure läbilaskevõimega sidevõrkude arendamine loob lõppkasutajale paremad võimalused kiirele andmesideühendusele juurdepääsuks.

Mõju riigiasutuste töökorraldusele – mõju kohaliku omavalitsuse töökorraldusele. Mõju kohalikule omavalitsusele tuleneb gigabititaristu määruse artikli 10 lõikes 1 sätestatud nõudest, et kõik uued hooned ja oluliselt rekonstrueeritavad hooned, sealhulgas ühisomandis olevad elemendid, mille kohta on esitatud ehitusloa taotlused pärast 12. veebruari 2026, peavad olema varustatud valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristuga ja hoonesisese valguskaabliga, ning artikli 10 lõikes 2 sätestatud nõudest, et kõik uued korterelamud või oluliselt rekonstrueeritavad korterelamud, mille kohta on esitatud ehitusloa taotlused pärast 12. veebruari 2026, varustatakse juurdepääsupunktiga. EhS-i § 44 punkti 1 ja § 55 punkti 1 kohaselt keeldub pädev asutus (kohalik omavalitsus) ehitisele ehitusloa ja kasutusloa andmisest, kui see ei vasta nõuetele ehk muu hulgas ka EhS-i 9. peatükis ja gigabititaristu määrmuses sätestatud nõuetele. Seega ei suurenda eelnõu oluliselt kohaliku omavalitsuse koormust ehitus- ja kasutusloa andmise menetlemisel.

Eelnõuga kavandatakse sätestada õigus juurde pääseda riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse omandis olevale ehitisele üldkasutatava sidevõrgu juurdepääsupunkti paigaldamiseks. Varem kehtis samaväärne säte *small cell*'i paigaldamiseks. *Small cell*'i paigaldamise taotlusi esitati ca 10 tükki aastas. Kuna üldkasutatava sidevõrgu juurdepääsupunktil on suurem leviala, on oodata, et sideettevõtjad kasutavad seda võimalust sagedamini. Seega võib muudatus kaasa tuua kohalike omavalitsuste töökoormuse väikese kasvu.

7. Eelnõu rakendamisega seotud riigi tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Gigabititaristu määruse kohaselt peab Eesti määrama oma õigusruumis ühtse teabepunkti, mille kaudu saab sideettevõtja juurdepääsu võrguoperaatori füüsilist taristut puudutavale ja kavandatavate ehitustööde miinimumteabele. Sellise teabepunkti olemasolu aitab sideettevõtjal saada sidevõrgu ehitamiseks vajalikku teavet oluliselt lihtsamalt. Sellise teabe digitaalne kättesaadavus aitab omakorda võimalikult efektiivselt ja minimaalsete kuludega arendada väga suure läbilaskevõimega sidevõrku. Riigi jaoks tähendab sellise ühtse teabepunkti loomise kohustus töökoormuse ühekordset kasvu. Ehitisregistris on juba suurem osa gigabititaristu määrmuses sätestatud infost olemasoleva füüsilise taristu kohta kättesaadav, lisatakse vaid mõnd liiki andmed ja see muudatus on ühekordne, edaspidi on kogu info ehitisregistris olemas.

Lisaks peavad liikmesriigid gigabititaristu määruse artikli 14 kohaselt määrama füüsilisele taristule juurdepääsu võimaldamise ja ehitamise ühise teostamisega seotud vaidluste

lahendamiseks vaidluste lahendamise organi, kelleks Eestis on TTJA (st sama vaidluste lahendamise organ mis lairibadirektiivi kehtivuse ajal).

Mõju riigieelarvele – EHR-i gigabititaristu määruse andmetega täiendamise prognoositav maksumus on ca 100 000 eurot (finantseeritakse välisvahenditest). Ühtse teabepunkti ehk ehitisregistri kaudu andmete jagamise turvariski maandamiseks saab andmeid taotleda vaid ennast identifitseerinud isik. EHR-i arendused saab jagada kaheks: rajatiste kuvamine ehitisregistri kaardikihil ja koosehitamise hõlbustamine projekteeritavate ja kavandatavate ehitiste nähtavaks tegemise kaudu. Gigabititaristu määruse kohaselt peab info olema EHR-is kättesaadav alates 12. maist 2026.

Mõju järelevalveasutusele – järelevalveasutuse ehk TTJA jaoks ei muutu midagi, kuna samad ülesanded olid tal juba alates 2016. aastast, st lairibadirektiivi ülevõtmisest.

8. Rakendusaktid

Eelnõu seadusena jõustumise korral muudetakse ka 19. juunil 2015 vastu võetud Vabariigi Valitsuse määrust nr 69 „Ehitisregistri põhimäärus“²⁰ ja TTJA põhimäärust²¹ ning antakse uue volitusnormi alusel valdkonna eest vastutava ministri määrus „Nõuded väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu kaablikanalisatsioonile, hoonesisesele füüsilisele taristule ja valguskaablile“ (lisa 1).

Kuna terminile „füüsiline taristu“ EhS-i tähenduses on viidatud Vabariigi Valitsuse määruses nr 140 „Nõuded sideteenuse osutamisele ja sidevõrkude tehnilised nõuded“, on vaja muuta nimetatud määruse § 3¹ lõike 2 punkti 1 (lisa 1).

9. Seaduse jõustumine

Eelnõu §-s 4 nähakse ette seaduse jõustumise tähtpäevad. Paragrahv 4 koosneb kolmest lõikest, milles esimeses lõikes sätestatakse üldine jõustumise tähtpäev 12. november 2025, mis on kooskõlas gigabititaristu määruse artikli 19 lõikega 2. Teises lõikes sätestatakse hoonesisest füüsilist taristut puudutavate punktide 6 ja 11 jõustumine 12. veebruaril 2026.

Kolmandas lõikes sätestatud § 1 punktid 1–4, 7 ja 12 jõustuvad 12. mai 2026, kuna need punktid on seotud ühtse teabepunkti tööle hakkamisega alates 12. maist 2026 ning see on samuti kooskõlas gigabititaristu määruse artikli 19 lõikega 3.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile, Kliimaministeriumile, Siseministeriumile ja Kaitseministeriumile.

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks ka Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile ja Eesti Linnade ja Valdade Liidule ning arvamuse avaldamiseks järgmistele asjaosalistele: Eesti Arhitektide Liit, Eesti Ehitusettevõtjate Liit, Eesti Ehitusinseneride Liit, Eesti Gaasiliit, Eesti Geodeetide Ühing, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit, Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühing, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Keskkonnaühenduste Koda, Eesti Kinnisvarafirmade Liit, Eesti Kinnisvara Korrashoiu Liit, Eesti Korterühistute Liit, Eesti Kütte- ja Ventilatsiooniinseneride Ühendus, Eesti Taristuehituse Liit, Eesti Lairiba Arenduse

²⁰ RT I, 05.07.2023, 239.

²¹ RT I, 01.09.2023, 3.

Sihtasutus, Eesti Maastikuarhitektide Liit, Eesti Omanike Keskliit, Eesti Planeerijate Ühing, Eesti Ehituskonsultatsiooniettevõtete Liit, Eesti Puitmajaliit, Eesti Sisearhitektide Liit, Eesti Soojuspumba Liit, Eesti Taastuvenergia Koda, Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioon, Eesti Tööandjate Keskliit, Eesti Veevarustuse ja Kanalisatsiooni Inseneride Selts, Eesti Vee-ettevõtete Liit, Eesti Elektritööde Ettevõtjate Liit, Linnalabor, Teenusmajanduse Koda, Harjumaa Omavalitsuste Liit, Hiiumaa Omavalitsuste Liit, Ida-Virumaa Omavalitsuste Liit, Jõgevamaa Koostöökoda, SA Järvamaa, Läänemaa Omavalitsuste Liit, Lääne-Viru Omavalitsuste Liit, Põlvamaa Omavalitsuste Liit, Pärnumaa Omavalitsuste Liit, Raplamaa Omavalitsuste Liit, Saaremaa Vallavalitsus, Tartumaa Omavalitsuste Liit, Valgamaa Omavalitsuste Liit, Viljandimaa Omavalitsuste Liit ning Võrumaa Omavalitsuste Liit.